

КОНСТИТУЦІЙНИЙ СТАТУС ОСОБИ В УКРАЇНІ

*Доповідач: Таратун А., студентка групи Ю 94 СумДУ
Науковий керівник: Резнік М.М., викладач к. АГПФЕБ*

У системі цінностей демократичного суспільства на першому місці стоїть людина. У сучасних умовах у зв'язку із здійсненням кардинальних демократичних перетворень, утворення соціальної, правової держави проблема «особи» набуває особливо важливого значення. При цьому особливе місце посідає проблема конституційного статусу особи. В основі якого лежать фактичний соціальний статус, який визначається всією сукупністю економічних, політичних, духовних, моральних та інших умов життя. А основною його складовою є права, свободи та обов'язки людини і громадянина [1, с.37].

Конституційний статус особи визначається Конституцією України (далі – КУ), яка закріпила комплекс прав і свобод особи, що в цілому відповідає Міжнародному пакту про економічні, соціальні і культурні права [2], Міжнародному пакту про громадянські та політичні права [3], які прийнятий 16.12.1966р. Генеральною Асамблеєю ООН і ратифікований Указом Президії ВР УРСР № 2148 – 8 від 19.03.73р. та Факультативному протоколу до Міжнародного пакту про громадянські та політичні права [4], які ратифіковані Україною.

При висвітленні конституційно – правового статусу особи КУ спирається на ліберальну концепцію прав людини. Так у КУ із 48 статей розділу II, що присвячені правам людини і громадянина, 37 стосуються особистих прав і свобод, і тільки 4 статті закріплюють обов'язки громадян [5, с. 218].

Конституційно – правовий статус особи – поняття, яке відображає тільки те, що властиве усім і кожному члену суспільства, і «залишає» поза рамками все приватне, індивідуальне, яке стосується конкретних осіб або груп осіб. Тому в конституційний статус особи входять лише загальні для всіх суб'єктивні права та обов'язки, які постійно у суб'єктів виникають і припиняються залежно від виконання ними тих чи інших професійних функцій, громадського становища, характеру правовідносин, в які вони вступають, інших обставин.

Загалом питання висвітлення змісту та реалізації тих чи інших прав людини або їх груп присвячено чимало фахових досліджень провідних вітчизняних юристів. Та пропре це, подальший аналіз системних основ закріплення правового статусу особи в КУ є невід'ємним елементом подальших теоретичних пошуків науки. І на сьогодні, цей комплекс питань є актуальним.

Умови і заходи, за допомогою яких забезпечується реалізація і захист основних прав і свобод громадян є гарантіями конституційного статусу особи. Обов'язок гарантувати основні права і свободи покладається на державу і всю систему державних органів. Президент є гарантом прав і свобод. Верховна Рада закріплює гарантії шляхом законодавчої бази. В цьому ж напрямку діють Уряд, місцеві органи самоврядування і громадські організації.

Розрізняють соціально – економічні (створення державою таких умов, які дозволили б людям підвищити свій добробут), політичні (забезпечення участі в управлінні державою, стабільність політичних структур, необхідний рівень політичної культури) та юридичні (закріплені в законодавстві правові норми і засоби, які забезпечують здійснення і охорону прав і свобод людини і громадянина).

Істотною вадою державотворчих та правотворчих процесів в Україні в аспекті забезпечення прав людини є те, що права розглядали автономно без зважання на їх взаємний зв'язок та зв'язок з іншими правовими інститутами.

Питання забезпечення конституційних прав безпосередньо корелюють із процесом забезпечення правового статусу людини, як його відображено в чинній КУ.

Аналізуючи конституційні права (юридично знані можливості людини обирати вид і міру своєї поведінки) та свободи (правомочності особистості, які можуть бути реалізовані самостійно) людини та громадянина, необхідно враховувати такий невід'ємний елемент правового статусу, як обов'язки [6, с.117].

Конституційні обов'язки слід інтерпретувати не як свого роду обмеження в правовому статусі людини, а саме як органічне й необхідне й необхідне доповнення цього статусу, яке гарантує не лише правове життя людини, а й відповідне правове існування та правовий розвиток держави і соціуму взагалі.

Представлені в КУ права і свободи людини можна структурувати та визначити як засоби забезпечення цих конституційних цінностей у стосунках між окремими людьми, а також в їхніх стосунках із державою. То ж подальше дослідження системних основ закріплення конституційного статусу людини має вирішальне значення для процесу забезпечення прав людини в Україні та реалізації Конституції держави, оскільки вони мають системний характер і завжди торкаються не просто тих чи інших прав або інститутів, а й загального розвитку України як демократичної, соціальної, правової держави.

Література

1. Шаповал В., Шаповал Т. Загальна характеристика конституційних статусів людини і громадянина в Україні // Право України. – 2006. - № 9. – с. 37.
2. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права.
3. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права.
4. Факультативний протокол (Про приєднання до факультативного протоколу. Постанова ВР № 582 від 25.12.90) // Відомості ВР УРСР. – 1991. - № 5. – ст.26.
5. Конституційне законодавство України (законодавчі акти, коментар, офіційне тлумачення): Збірник нормативних актів. У 2-х кн. – Вид.2-е, перероб. і доп. / Автори – упорядники С.В. Лінецький, М.І. Мельник, А.М, Ришетнюк. -К.:Атіка, 2004. – 288с.
6. Погорілко В.Ф., Федорченко В.Л. Конституційне право України. Підруч., 2-ге вид. перероб.і доп. – К.: Правова Єдність. – 2010. – 347с.